

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti & incolumitati Rerumpublicarum utilissimae

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Initio Perorationis aliqua semper actionis propositio in omni causa
defigenda est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

*Initio Perorationis aliqua semper actionis
propositio in omni causa defigen-
da est*

224. **N**Equè actionem tantum utcumque
noster Orator indagat, atque secta-
tur; sed eam quoque perspicuâ comprehen-
sam propositione, in Peroratione saltem cu-
juscunque Orationis, atque Concionis statu-
it, atque inculcat. Prudentissimè omnino, at-
que aptissimè. Deme enim ab exornationibus
Perorationem actuosam: ubi erit illa persua-
sio, demonstrativo generi unâ cum reliquis
communis planè finis, frustra que, ac temerè
Judiciali tantum, atque deliberativo addicta,
si tota Oratio in sola laudum demonstratio-
ne, quæ meram affert cognitionem, desudat;
nisi in Epilogo persuadeat? ubi, aut quâ in
parte ipsa persuasio, finis Oratoris, sedem ob-
tinebit? Affectus verò, persuasionis instrumen-
ta, quavis in causa universè necessaria, ubi,
rogo, triumphant, ubi regnant, nisi in Perora-
tione? In Orationis cursu sparguntur quidem
leviore brachio: at narrationi potius condu-
cunt, quàm certam ullam propositionem,
qualem in exitu fortiuntur, exaggerant. Quod
si Perorationem, tanquam essentiae partem ad
Orationem neges pertinere; non repugnabo
sanè pertinacius; at integræ Orationis pars
quædam illa sine dubio erit, eandem Oratio-
nem absolvens, atque perficiens; nec minùs,
quàm exordiù, figuræ, mores, aut affectus (sine
P 6 quibus

quibus tamen, si Aristotelem audimus, qualiscunque conformari potest Oratio) eidem annumeranda. Fac verò rursus abesse Perorationem; quo sine tunc, ac non potius ruinā claudetur, aut potius præcideretur Oratio? Imò non tam claudetur, quàm claudicabit, hominisque monstrum pede claudum, manibus truncum, oculis cæcum assimulabit. Certè non tam desinet, quàm præceps cadet, non tam consummabitur, quàm decurtabitur. Scilicet Auditor suo nutu, suoque Marte ex ipsa laudatione virtutis imitationem, vitiique execrationem, sine aliâ Oratoris cohortatione exprimer, aut colliget.

224. Sed esto. Colligat. at quanto languidius? quanto obscurius, lèntius, atque remissius, quàm si Perorationis machinā commoveretur? Denique si palmarium Oratorum exempla libet consulere: Demosthenis funebrem illam, clarāque de Militibus pro defensione patriæ interfectis Laudationem? Ciceronis pro lege Manilia, & pro Sextio expositiones, ejusdem in Verrem Actiones, Gregorii Nazianzeni, viri & vitæ sanctimonii, & oris eloquentiâ florentissimi Panegyricos in Casaris fratris, in Gregoriū Patris, in Cypriani Martyris, in Divi Basilii, in Magni Athanasii, in fratrum Machabæorum, in Heronis Philosophi commendationem elaboratos; Joannis cognomento Chrysostomi, in dicendo maximè affluentis de S. Philogonio Antistite, de S. Babyla Martyre, de S. Joannis Baptista infandâ nece, de D. Pauli

virtu-

virtutibus luculenta præconia; Ademari Anienensis Pontificis, aut potius Pauli Æmilii, non tam illustris nostris seculis Historici, quam egregii etiam in dicendo Oratoris, funebrem de occisis sacro in bello militibus Concionem, Joannis Perpiniani nostro pariter avo Prædicatoris disertissimi de sancta D^e Elisabethæ, ac Ludovici Principis admirandis virtutibus, nec non de Deo Trino, & Uno eloquentissimas exornationes perlegite, pervolvite, perlustrate: & si quid in his omnibus, quod laudent, aut carpant, eminet: mentior, nisi in Peroratione, quæ de industriâ tanquam Orationis coronis subjicitur, illico vel ad alicujus virtutis imitationem, suadendam, vel ad aliquod impedimentum amoliendum, vel ad cujuspiam vitii detractionem, aut denique ad aliquam certè actionem honestam eliciendam, ab iisdem Oratoribus cogitur, ac refertur. Quod si aliquâdo in demonstrativi generis Orationibus, ut idem Gregorius in sanctam Pentecostem, in Ægyptiorum Episcoporum appulsam, in alterâ de Paschate, alterâ de novâ Dominicâ, in Gorgoniæ sororis funere, Perorationem neglexisse videtur, tantum abest, ut illis, quæ de actuosâ Peroratione supra paulò ante disputavi, quicquam officiat, aut fraudâ sit, ut eadem potius magis corroboret, atque stabiliat. Quid enim? Orationis essentiam sine Peroratione posse consistere dixi, absolute verò, perfectionemque non posse. Confer jam, si placet, Gregorii Laudationes

Efuis terminatas Epilogis cum ijs, in quibus Epilogum omisit, illasque tanto excellentiæ intervallo (quod idem de simili aliarum Laudationum varietate semel dictum sit) istis antequam, quanto homo integris omnibus membris venustè conformatus, homini pedibus, ac manibus amputatis mutilo pulchrior est, nullo negotio animadvertes.

*Quomodo Propositio cognitionis, vel actionis,
& qualis locum in Panegyricis
habere possit.*

226. **P**ossit me aliquis, Patres amplissimi, probabilior in speciem nomine hoc loco interpellare, atque ex me pensulatè sciscitari, qui hoc de actuosa Peroratione decretum cum ijs, quæ sub hujus Actionis initium de persuasionem, proprio etiam Panegyrici sine enucleavimus, cohæreant. An non enim supra, si meministi, inquiet, eam persuasionem, quam ut finem in exornationibus quoque attendendam docebas, haud aliam esse, quam stabilem de laudati viri maximam eminentiam opinionem, Auditorum animis operam, nisi que Oratoris inditam, non semel, nec leviter, ac sapius, atque ex destinato tradidisti? Quis porro nescit hanc ipsam stabilem opinionem in sola rei cognitione, sine ullo actionis commercio, sitam esse, atque intelligentiæ assensum, sine ullo voluntatis affectu, motuque, Oratoris eloquentiæ se dedere; qui invitum etiam sine ullo Epilogo
eidem